

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יומא דהילולא של הרבי הקדוש כ"ק מרן רבי גדליה משה מזויעהל זצוק"ל בן הרה"ק פלא הדור כ"ק מרן רבי שלמה מזויעהל זצוק"ל, שנלב"ע ביום כ"ד חשוון תש"ו.

הרה"ק רבי גדליה משה היה רב בעיר זויעהל, עד שהקומוניסטים תפסוהו והגלוהו לסיביר בעוון מרידה נגד השלטון, שם סבל מרורות, קיבל מכות, ישב בצינוק והורעב עד מוות, אך באמונתו התממה הוא בז ליסורי גופו ושרד את הכל בשלוה. לאחר ששוחרר עלה לארץ ישראל ושהה במחיצת אביו הגדול הרבי הקדוש רבי שלומ'קה זצוק"ל. עם הסתלקות אביו, ביום כ"ז אייר [ספירת יסוד שביסוד] תש"ה, הוכתר לממלא מקומו באדמו"רות זויעהל עד יום פטירתו.

סיפר נכדו כ"ק מרן הרבי מזויעהל זצוק"ל שביליה אחד הרגיש הרה"ח רבי אלי' רוט זצ"ל [בן ביתו של הרה"ק רבי שלומ'קה זצ"ע] כאבים עזים בכל גופו. מיד בבוקר דפק בדלת יהודי ואמר שהרבי הקדוש רבי גדליה משה שלח אותו לבקרו ולשאל בשלומו. רבי אלי' התפלא מאוד: מנין ידע כבר הרבי שאינני מרגיש טוב? כשהבריא הגיע לרבינו ושאל אותו על כך. ענה לו הרבי בפשטות: "יהודי צריך תמיד להרגיש את חבירו. כשאמרת בתפילת שמונה עשרה ברכת 'רפאנו', עלה פתאום במחשבתי השם שלך, ומיד הבנתי שאתה זקוק לרפואה..."

כך מסופר, שהיה יהודי חלפן כספים בשם אברהם יונגרייז שהרשויות תפסוהו על אי שמירת חוקים. באותה תקופה נכנס אחד מבני הבית לביתו של הרבי, והרבנית סיפרה לו שהרבי לא שכב כל הלילה במיטה. ניגש אותו יהודי לרבי ושאל אותו על כך. ענה לו הרבי: "זוי אזוי קען מען זיך לייגען אז ר' אברהם איז אין עת צרה" - איך אפשר להיכנס למיטה כשר' אברהם הוא בעת צרה]!...

בעת התמנותו לרבי שמע אותו הרה"ח ר' אלי' ראטה זצ"ל נאנח ואומר לעצמו: "איך ווייס נישט ווי איך וועל אויסהאלטן פון צרות ישראל" - אינני יודע איך אוכל לעמוד מול סבל וצרות ישראל]!...

עוד סיפר ר' אלי' רוט זצ"ל, שפעם היתה בתו של הרבי צריכה לעבור ניתוח קשה, והרבי הכין את עצמו ללכת לבית החולים להיות נוכח שם בעת הניתוח, ובדיוק אז הגיעה אשה אחת שרצתה לשפוך לפני הרבי את לבבה על כל הצרות והתלאות אשר מצאוה. כמוכן שהרבי ישב והקשיב לה באורך רוח, ועד שסיימה את דבריה ויצאה כבר עברה שעת הניתוח. אמר הרבי לר' אלי': אני מקוה לה, שבזכות סבלנותי שהקשבתי לדבריה של אשה קשת רוח זו ולא הפסקתי אותה, תחלים בתי מחליה ותתרפא רפואה שלמה...

נסיים בסיפור נורא הוד המסופר על התקופה בה היה אסור בבית הסוהר ברוסיה. פעם אחת החליטו הממונים לשחרר אותו למשך השבת בתנאי שהוא יחתום להם שהוא חוזר. מכיון שהשבת כבר נכנסה סירב רבי גדליה משה לחתום, וגם כשאמרו לו שהוא ישרא בכלל לשבת, לא אז כלל מעמדתו. יחד עמו היה שם יהודי זקן שגם אותו רצו לשחרר לשבת, אך כשהוא שמע שרבי גדליה משה מסרב לחתום, התחזק אף הוא ואמר שגם הוא אינו מוכן לחתום. מיד כשמע זאת רבי גדליה משה נענה ואמר: אני מוכן לחתום עבורו... תמחו הסוהרים ושאלו אותו עבור עצמך אינך מוכן לחתום ועבור יהודי זה אתה מוכן?!! ענה הצדיק ואמר: בשבילי זה לא פיקוח נפש, יש לי מספיק כח להישאר כאן לשבת, אך בעבור יהודי זקן זה הרי זה פיקוח נפש, ולכן אני מוכן לחתום בשבת. כשמע זאת הממונה שיחרר מיד את שניהם ללא שום חתימה...

ההצלה הבאה ע"י התחדשות שיעורי תורה בחודש חשוון

אות התפילין ואות השבת

השבוע נלמד בדף היומי (דף צ"ו ע"א) שבשבתות וימים טובים אין מניחין תפילין, מפני שהתפילין הם אות, ושבתות וימים טובים הם עצמם אות ואינן צריכין אות.

רמז נאה אמר על כך הרבי הקדוש מרן בעל הקדושת ציון במאבוב זצוק"ל: התפילין הרי נקראין 'פאר', כמו שנאמר (יחזקאל כ"ד י"ז) "פארך חבוש עליך", ותיבת פאר' במילואו פ"א אל"ף רי"ש בגימטריא שב"ת. לרמז שהפאר - דהיינו התפילין - הם עצמם אות כמו השבת.

והוסיף עוד הרבי הקדוש שזה מה שאומרים בתפילת שבת: "תפארת עטה ליום המנוחה". תפארת היינו פאר, ועטה הוא לשון עטיפה כמו "עוטה אור כשלמה", ורצה לומר אם נעטוף את האותיות של פאר', יהיה החשבון ממש כמו יום המנוחה, דהיינו כמספר שב"ת.

והנה למעשה כרת הקב"ה עם בני ישראל שלש אותות, והם: שבת, תפילין, וברית מילה. ובדרך רמז כתב מרן הרה"ק בעל הבני יששכר זצוק"ל, ששב"ת ראשי תיבות ש'בת, ב'רית מילה, ת'פילין.

הסבר נאה על דברי הגמרא שלנו כותב רבינו רבי משה מקוצי זצ"ל בספרו הסמ"ג (עשין, עשה ג). מצינו בתורה (דברים יט, טו) על פי שנים עדים יקום דבר, ולכן כל אחד מישראל אינו יהודי שלם אלא אם כן יש לו שני עדים שהוא יהודי. וממילא בשבת פטור אדם מלהניח תפילין מפני שיש לו כבר שני עדים שהוא יהודי, אות שבת ואות מילה. אבל בחול חייב כל אדם להניח תפילין, שיהיו לו שני עדים, אות תפילין ואות מילה, וכל מי שאינו מניח תפילין אין לו אלא עד אחד שהוא יהודי.

הסגולה הנפלאה בקביעת שיעורים

בסייעתא דשמיא נזדמנו לפני דבריו הקדושים של הרבי הקדוש מסוכטשוב זי"ע בספרו הקדוש "שם משמואל" (פרשת בראשית שנת תער"ב), וממש שמחתי עליהם כמוצא שלל רב. הדברים נראים ממש כאמורים לדורנו אנו לשנת תשפ"א. ח"ל הקדוש:

"דועים דברי הרה"ק רבי מנחם מנדל זצ"ל מרימינאב, שכל הגזירות הרעות המתחדשות על ישראל רחמנא ליצלן וכל המיסים וארנוניות שמוצאים דמי ישראל, התחלתם תמיד בחודש מרחשון... ונראה שיש תיקון לזה על ידי ההתחדשות שבשיראל בעת הזאת, שקובעין שיעורים תמידים כסדרם ללמוד וללמד, איש ואיש, חבורה וחבורה, ההתחדשות הזאת מוציאה מתחת ידהם [של הסטרא אחרא] את כח ההתחדשות, אמן כן יהי רצון".

(מתוך הפתיחה לשיעור, ראש חודש חשוון)

הרבי - מקור החיות

השבוע נלמד בדף היומי (דף צ"ב ע"א): "וכי רבי לא שנהא, רבי חייא מנין לו". ופירש רש"י: וכי רבי לא שנהא, למשנה זו במשנתו. רבי חייא שסידר וסתם את הבריותא ותלמידו היה. מניין לו זה הפירוש וכי".

אחד מעיקרי ההנהגה היסודיים של החסידים היו ה"נסיעות". מאז ימי תלמידי הבעל שם טוב זי"ע היו נוהגים החסידים לנסוע בכל הזדמנות אל הרבי, ומשם היה מקור חיותם. צעירים וזקנים, כפריים פשוטי עם עם חסידים אנשי מעלה, אברכים למדנים ששקדו בתורתם, ויהודים שהתייגעו בעמל כפיהם, כולם יצאו מבתיהם ונסעו לרבי, שם היה מקור נשמתם, ומשם ינקו את דרגותיהם הרוחניות והתעלו בעבודת ה', ושיא שאיפתם היה לשבת עוד יום אצל הרבי.

והיו החסידים ממליצים על כך: וכי רבי לא שנה, חייא מנין לו - אם לא נמצאים שנה אצל הרבי מהיכן יהיה לנו חיות?!...

יהודי צריך תמיד להרגיש את חבירו

מיני מתיקה

יהודים היו תמיד מאחלים זה לזה הנראה והנגלה, ומקור לשון זו הוא בספר התניא (פרק כו): "מודעת זאת לכל מאמר רז"ל (ברכות דף נ"ד ע"א) קשם שפךךך על הטובה כו, ופרשו בגמרא (שם דף ס' ע"ב) לקבולי בשמחה, כמו שמחת הטובה הנלית ונראית, כי גם זו [היינו הרעה] לטובה, רק שאינה נלית ונראית לעיני בשר, כי היא מעלמא דאתכספא שלמללה...". מעולם תמתי מה הלשון "טוב הנראה והנגלה"? למה נקטו בלשון זו? עד שהיום בורא עולם האיר את עיני בחמלת השם עלי ובסייעתא דשמיא. היום ג' מרחשון, היא צייט של קדוש ה', איש אלוקים קדוש, מלך ישראל מרן הרבי מרוזין, הרה"ק רבי ישראל בן הרה"ק רבי שלום שכנא ז"ע, שנפטר בשנת תרי"א. וכך מובא בספר נתיבות שלום ממרן הרבי מסלונים זצוק"ל: "אמר הרה"ק מרוזין ז"ע שבעולם הזה הוא רואה את כל הצרות העוברות על כלל ישראל, אך כאשר הוא מתעלה לעולמות העליונים לבקש עליהם רחמים הרי הוא רואה שבעצם הכל לטובה, שכל הנהגת הקב"ה עם ישראל וכל מה שעובר עליהם זה רק לטובתם, ואחר כך כאשר הוא יורד שוב לזה העולם רואה שוב איך שכלל ישראל נמק בצרותיו, על כן הוא מבקש מהש"ת, הרי אתה נמצא בשמים ובארץ, תעזור ותושיע שיהיה רק טוב, הן בשרשו והן בגילוי בעולם הזה".

כשראיתי אימרה זו של ההייליגער רוזינער הבנתי את העומק. "הטוב הנראה" היינו שנראה בעינינו שלנו את הטוב, כמו שאבי מורי רבי שמואל צבי בן רבי בנימין היה תמיד משנן לנו "הראנו השם חסדך" – שנראה בעינינו שלנו את הטוב והחסד, כי הרי באמת גם הקושי הוא לטובתנו, ומאיתו לא תצא הרעות. "הנגלה" היינו שיתגלה גם בשמים, שכדי שיהיה זה יתעורר לתורה ולמעשים טובים אין צורך חלילה בצרות רחמנא ליצלן, אלא רק על ידי שיהיה לו לחם לאכול ובגד ללבוש, בריאות איתנה וכל הטוב בעולם, רחמים וחסדים.

עולם הבא מסכתא'

מקורות, אמרות, והנהגות גדולי ישראל, אודות ענין חשוב זה

מאז ומתמיד היה נפוץ בקרב גדולי ישראל בכל הדורות ענין קדוש זה שכל אדם ייחד לעצמו מסכת מוסיימת, בה יגהה תמיד ואליה יהיה מחובר בכל לבו. חשיבות רבה ייחסו לך גדולי הדורות, וכפי שזכרנו בהמשך. איזכור לענין זה אנו מוצאים כבר בספר מנורת המאור המביא סיפור מסעיר בשם מדרש תנחומא, וכך הוא כותב: "מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה למד בו במסכת חגיגה, והיה מהפך בה ומזהרה כמה פעמים, עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו, ולא היה יודע מסכתא אחרת מן התלמוד, והיה שונה בה כל ימיו. כיון שנפטר מן העולם, היה בביתו לבדו, ולא היה שום אדם יודע פטירתו. באה דמות אשה אחת ועמדה לפניו והרימה קולה בבכי ומספר, ותרה אנתה וצעקתה, עד אשר נתקבצו ההמון, ותאמר להם: ספדו לחסיד הזה וקברוהו, וכבדו את ארונו ותזכו לחיי העולם הבא, שזה כבדני כל ימיו ולא הייתי עוזבה ולא שכוחה. מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה, ועשו עליו מספד גדול ועצום, והאנשים התעסקו בתכריכיו וכל צרכי קבורתו, וקברו אותו בכבוד גדול. ואותה אשה בוכה וצועקת. אמרו לה: מה שמך. אמרה להם: 'חגיגה' שמי. כיון שנקבר אותו חסיד, נעלמה אותה האשה מן העין. מיד ידעו שמסכת חגיגה היתה, שנראית להם בצורת אשה, ובאה בשעת פטירתו לספד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, על שהיה שונה אותה תמיד ושוקד ללמוד בה".

בספר "צידה לדרך" [לרבינו מנחם בן זרח ז"ל מגדולי חכמי ספרד בתקופת הראשונים] כותב כי הוא למד אצל רבני אשכנז, והם סיפרו לו כי רבינו ר"י הזקן בעל התוספות היו לו 60 תלמידים, וכל תלמיד היה צריך להיות בקי היטב במסכתא אחת בש"ס, ובעת השיעור כשהוא היה אומר שיעור בפני כל התלמידים, על כל חידוש שהיה אומר היה מוטל על כל תלמיד לבדוק האם אין זה סתירה במסכת "שלו"...

כפי שכבר כתבנו לעיל, צדיקי הדורות החשיבו מאוד ענין זה, וראו בכך טובה גדולה לאדם בזה ובבא, כפי שמובא בשם הרה"ק מאקאצק ז"ע והרה"ק בעל חידושי הרי"ם ז"ע.

וכן כותב בעל ה"ערוגת הבושם" זצוק"ל בצוואתו הידועה, שנדפסה בקונטרס "הכנה דרבה": "מה טוב ומה נעים לכל תלמיד חכם שיקבע לו מסכתא מוסיימת בש"ס אשר יהיה בקי בה בעל פה באופן של 'ושננתם' שכאשר ישאל בה אדם אל יגמגם, וילמד בה כל ימיו דף או עמוד עם רש"י ותוספות, ויחזור על זה... ושמעתי כי כן היה המנהג אצל התלמידי חכמים הקדמונים אשר קראו לה בשם 'עולם הבא מסכתא'".

קיימת עדות בכתב מבתו של רבינו הבעל שם טוב ז"ע מרת אדל ע"ה, שרבינו אור שבעת הימים ז"ע היה הוגה תמיד במסכתות זבחים ומנחות, ומסכתות אלו לא משו מעל שולחנו.

הרה"ק מוורקא ז"ע היה נוהג ללמוד מידי יום ביומו את מסכת מגילה, בהסבירו שעל ידי זה הוא מקיים את מצות "זכור את אשר עשה לך עמלק", וכמו שאמרו על כך במכילתא "זכור – בפה", ומסביר הר"ש משאנץ שחיוב זה מתקיים על ידי לימוד מסכת מגילה.

על הגה"ק המהרש"ג אב"ד סעמיהאלי זצוק"ל מסופר שהוא בחר לעצמו את מסכת מועד קטן לעולם הבא מסכתא, בהסבירו שמכיון שכתב בספר חסידים שמסכת מועד קטן היא "פאריתוס"טע מסכתא [מסכת מיתמת], לכן בחר בה לעולם הבא מסכתא.

בנוסף מצאנו הנהגה מיוחדת אצל כמה צדיקים, שעברו בכל יום ויום על המסכת "שלהם" וסיימו אותה! וכמו שמובא בספר "דרכי חיים ושלוש" על הגה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל שחזר כל יום קודם התפילה על כל מסכת סוכה. וכן מסופר על הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זצוק"ל שהיה מסיים כל יום עם תפלין דרבינו תם כל מסכת ביצה.

לאחרונה יצא מיזם חדש "חבורת עולם הבא מסכתא", לעידוד תלמידי הישיבות הקדושות בענין קדוש זה, ויוזם הרעיון הוא הרה"ג רבי אהרן קאהן שליט"א ר"מ ביישיבת תורת חסד בירושלים, פה מפיק מרגליות וידען נפלא בקורות הימים, אשר רבים מתענגים לשמוע את דרשותיו, וגם החומר למאמר הנוכחי לוקט על ידו. הפרויקט הקדוש הולך וצובר תאוצה בשנים האחרונות בקרב תלמידי הישיבות אשר אימצו לעצמם בחום את הענין הנשגב והחשוב. תכניתו היא שכל בחור יקח לעצמו את אחת מהמסכתות הנלמדות ביישיבה כ'עולם הבא מסכתא', אותה ישנן שוב ושוב עד שידע אותה בעל פה. והכל בלי נדר כמוכן!

אנו מאחלים לו מקרב לב שחפץ ה' ידור יצליח להרבות ולהמתיק את לימוד התורה, להגדיל תורה ולהאדירה. אמן.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד ידידי מפני תורה וחסידות לאלפים, הגאון מוה"ד אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

החיים והשלוש,

ברצותי לשבח את המאמר הנפלא שהובא בשבוע שעבר (גליון פרישת לך לך) על רבינו הקדוש בעל הנונים ישראל מקרעטשניץ קרית גת זיע"א, והוא הספר נורא ונפלא שנשאת והנחת בעצרת השלושים לפטירת רביה"ק.

אני מצרף את הדא"ח שנתפרסם בכל העולם ממה שאמר רביה"ק בפרשת מקץ תשע"ח, ונתגלה לפני כחודשיים בעת עריכת הדא"ח לקבצם לספר "נונים ישראל". וכך אמר שם בתוך הדברים:

"...וכי מה אתם מעלים בדעתכם, כשהקב"ה רוצה לערוך מלחמה אין לו צורך לא במטוסים ולא בטילים, לא ע"י האיראנים ולא ע"י

מאוצרות הפרשה

פעם הגיע הרה"ק בעל המאור עינים מטשערנאביל זצוק"ל לבירת מילה, ואמרו לו שאבי הבן חולה מאוד ונוטה למות רח"ל. ציוה המאור עינים שיעשו מיד את הברית ובעז"ה יבריא האב. לאחר שעשו את הברית והאב החל להבריא, הסביר הרבי הקדוש את הענין: מצינו שכתבאברהם אבינו היה חולה הגיעו אליו שלשה מלאכים, אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ורפאל שבא לרפאות את אברהם הלך משם להציל את לוט. ולכאורה קשה למה שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט? אלא שלפעמים אין לאדם זכות שישלחו מלאך מיוחד עבורו, אבל מלאך שכבר ירד בשליחות אחרת יכול להציל גם אותו. וכן כאן, יתכן שאבי הבן לא היתה לו זכות כל כך שיבוא מלאך מיוחד לרפא אותו, אבל מכיון שאליהו מלאך הברית בא לרפא את הרך הנימול, יכול היה כבר לרפא גם את האב.

אחרים. 'זפרעה חולם' - 'זפרעה' רימוז להשכינה הקדושה, כדכתיב פְרָעָה אהרן, לשון פריעה והתגלות, 'חולם' הלא הוא דבר שאין בו ממשות כלל. זהו 'זפרעה חולם', שהקב"ה יביא דבר לעולם שהוא כעין חולם שאין בו ממשות ואין רואים אותו, למשל הקב"ה יכול להוריד וירוס קטן ולהפיצו בכל העולם זה יתפוך וישבש את כל העולם כולו מסוף העולם ועד סופו ע"י חלום. על אף כל הטכנולוגיה בימינו, וכל האומות העולם יהיו בבחינת היינו כחולמים ולא יעזרו להם שום דבר. זהו אשר יקרה באחרית הימים, לא במלחמה לא בכח ולא במח, לא ע"י האיראנים ולא ע"י הסורים וכ', אלא הקב"ה לבד ילחום את מלחמת גוג ומגוג... וע"י שישובו ויתקברו בני ישראל אל ה' יצילו ויגאלו בגאולה השלימה".

ומסיים רביה"ק את דבריו שם: "שהקב"ה ישמרנו ויצילנו ושה' ישמור את כל עם ישראל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, וכימי צאתנו מארץ מצרים אריאנו נפלאות, שהקב"ה יעשה עמנו נסים ונפלאות ויגאלנו גאולם עולם במהרה בימינו אמן".

אשרינו שזכינו לחסות תחת כנפיו של הצדיק הקדוש ששידד מערכות למען שמו יתברך.

בידידות ובברכה, משה מרדכי בלעדי, משב"ק

נקודה למחשבה: כ"ק מרן הרבי בעל הפחד יצחק מבאיאן זצוק"ל אמר פעם: "דף גמרא הוא כמו ספר מוסר", כי כשאדם מתבונן בהנהגותיהם של התנאים והאמוראים בקדושתם וטהרתם וקדושת תורתם, הרי זה בודאי משפיע עליו לטובה.

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661